

Magtfulde, og jo mere de tilsigte noget Saadant for Andre, desto mere Agtelse fortjene de ved Eftertidens Lovgivningsarbejde. Jeg staar derimod noget mere tvivlende ligeover for den anden af de to Maader, hvorpaa Forslaget søger at tilveiebringe en Restitution af Universitetets Midler, forsaavidt dette skal ske ved Tilskud fra Kommunitetets Midler. Jeg tror, og heri stemmer jeg overens med den ærede sidste Læser, at Kommunitetet ogsaa fortjener og det endog et ganske særligt Pietetsbetydning. Det er ogsaa udtalt i Kommissionsbetænkningen, som vedkjender sig dette. Det hedder saaledes i Betænkningen: Citerat Fredrik den 2den i Indledningen til dette Brev, Gavebrevet af 1569, har omtalt Universitetets Stiftelse ved Christian 1ste og hans Faders Donationer til det, fører han til, „at da han ikke alene er til Sinds at holde ved Magt, hvad hans Fader og tidligere Konger kristelig og vel har skiftet og funderet, men endogsaa at forbedre og forsøge det, og da han har forfaret, at her udi Riget skulde være mange fattige Personer, som flittelig have begyndt deres Studia, og om hvilke er godt Haab, at de med Tiden kunne være nytte at bruge udi Religionen og udi andre Maader Riget til Tjeneste og Bedste, og de dog ikke ere formuendes, men af Armod ere undertrykte, at de deres begyndte Studia ikke kunne forfølge og fuldende“, har han besluttet, „paa det udi Fremtiden ikke skulde blive Brøst paa lærde Mænd, som kunde være Religionen og Riget tjenlige, at han og hans Efterkommere herefter altid ville og skulle underholde 100 Studenter her ved Universitetet.“ I Tidens Løb har man nu, uden at forsinde det egentlige Formaal for Kommunitetet, tillige benyttet særdeles betydelig Tilskud fra det til at støtte almindelige Universitetsopgaver. Det er nu ganske vist, at den Støtte og Hjælp vi yde Universitetet overhovedet, komme alle Studenter tilgode og altsaa ogsaa de Trængende; men at Kommunitetet oprindeligt var bestemt udelukkende til Støtte for de Trængende, det viser Gavebrevet tilstrækkelig, hvorefter jeg her har oplæst et Par Ord. Om det er 100 eller 1000 Studenter, hvem Hjælp af Kommunitetet tilflyder, om denne Hjælp er noget større eller noget mindre, er uafsentligt. Jeg skal ikke afgjøre, om den Hjælp, der i de første Tider tilfaldt de trængende Studerende fra Kommunitetet, har haft et saadant Omfang, at den tillod dem at ofre, saa at sige, alle deres Kræfter paa deres Universitetsstudier; men saa meget er vist, at, skjøndt Hjælpen i senere Tider er betydeligt forøget, er den Hjælp, der nu ydes Universitetsstudierende af Kommunitetet, ikke af et saadant Omfang, at det fritager den fattige Studerende for at supplere sine Indtægter ved meget anstrængende Arbejde, som i høi Grad hæmmer og sinker hans Universitetsstudiers Afslutning. Hvis man sammenligner den Hjælp,

som en trængende Student har ved Universitetet, med den Hjælp, som ydes den unge Mand, der gennemgaar Officersstudierne, vil man finde, at Forholdene ved Officersuddannelsen ere langt gunstigere for den trængende unge Mand, end Tilfældet er ved Universitetet. Jeg vilde derfor ønske det for at være i Gavebrevets Ånd, hvis Kommunitetets Hjælp tilflød ikke blot et større Antal Studerende, men ogsaa hver enkelt i rigere Maal. Nu har imidlertid siden Frederik den Andens Tid Begrebet Studerende forandret sig ganske betydelig. Den Jørefilling, at kun de, der kunne Latin og Græsk, de, der have gennemgaet et klassisk Studium, ere Studerende, er selv indenfor de Universitetsdannedes Kreds i Begreb med at forvinde, for ikke at sige, at den er forsvunden. Allerede den mathematisk-naturvidenskabelige Artium er et Udfald af Konstruktionen. Det falder neppe Nogen i vore Dage ind at negte en Polytekniker, en Forskstuderende, en Seminarist, særlig hvis han har gennemgaet det saakaldte Monradtske Kursus, Præbikatet „Studierende“, ligesaalidt som man vilde negte en kvindelig Student Navn af virkelig Student, fordi der for 300 Aar siden ikke var tænkt paa, at man i Fremtiden kunde indlade sig paa en saadan Emancipation for Hensynet til Kjønsforskjellen. Der er altsaa videnskabelige Omraader nok, paa hvilke trængende Studerende kunne have Berettigelse til netop i Gavebrevets Ånd at faae Støtte fra Kommunitetet. De reale Videnskaber, som i vor realistiske Tid næsten have tiltaget sig Eneret paa at kaldes Videnskaber, i alt Fald exakte Videnskaber, havde man for 300 Aar siden ingen Anelse om, og selv i forrige Aarhundrede negtede man disse Videnskaber fuld akademisk Borgerret. I den Henseende er Forholdet jo nu et ganske andet, saa at jeg tror — og i den Henseende stemmer jeg overens med den sidstnævnte ærede Læser —, at det vilde være fuldstændig i Gavebrevets Ånd, hvis Kommunitetet kom til at støtte trængende videnskabelige Studerende udenfor det egentlig universitæriske Forhold efter den Maade, hvorpaa man oprindeligt definerede Universitetsstudier og Studenter. Det samme Pietetsbetydning, der har ført til Forslag om en Restitution af Universitetsformuen, vilde jeg finde var endnu mere berettiget, eller i alt Fald fuldt saa berettiget, hvis man overførte det paa Kommunitetet, om jeg end, efter den Gang, som denne Sag hidtil har havt, ikke tror, at man foreløbig tør vente at kunne hævde Kommunitetet en saadan Særstilling, som jeg vilde ønske for den retteste. Men at Fremtiden engang vil føre dertil, føre til Optagelse af et saadant Pietetsbetydning, det tvivler jeg saa meget mindre om, som et Pietetsbetydning, nemlig Restitutionen af Universitetsformuen, som jeg ønsker for mindre, skjøndt ogsaa fuldt berettiget, er hævdet ved det foreliggende Lovforslag.